

Sygn. akt III CSK 71/16

POSTANOWIENIE

Dnia 27 kwietnia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Irena Gromska-Szuster

w sprawie z powództwa E. C.
przeciwko Z. [...] w K.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 27 kwietnia 2016 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powódki
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 8 lipca 2015 r., sygn. akt I ACa [...],

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2) zasądza od powódki na rzecz strony pozwanej kwotę 3600 zł (trzy tysiące sześćset złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 8 lipca 2015 r. Sąd Apelacyjny oddalił apelację powódki od wyroku Sądu pierwszej instancji oddalającego powództwo o zasądzenie od strony pozwanej kwoty 4 229 681 zł z ustawowymi odsetkami tytułem należności wynikającej z niewykonanej ugody pozasądowej jaką zawarł nieżyjący już mąż powódki ze stroną pozwaną w związku z przysługującym mu prawem do zachowku.

Sądy ustaliły między innymi, że spadek po matce męża powódki nabył na mocy testamentu pozwany, zaś mąż powódki wystąpił do Sądu z roszczeniem o zachówek. Sąd pierwszej instancji wyrokiem wstępnym ustalił, że mężowi powódki przysługuje prawo do zachowku. W toku zawieszonego postępowania międzyinstancyjnego, mąż powódki zawarł z pozwanym w dniu 10 maja 2007 r. ugodę pozasądową, w której pozwany, uznając wyrok wstępny, zobowiązał się do zaspokojenia - w określony w ugodzie sposób - roszczenia męża powódki z tytułu zachowku oraz roszczenia z tego samego tytułu jego zmarłego brata, którego jedynym spadkobiercą był mąż powódki. Przed wykonaniem tej ugody mąż powódki zmarł, powódka jest jego jedyną spadkobierczynią i w obecnej sprawie swoje roszczenie wywodzi z powyższej ugody.

Sądy obu instancji stwierdziły, że ugoda ta była umową dotyczącą obowiązku i sposobu zapłaty przez pozwanego mężowi powódki zachowku należnego mu po matce, nie stanowiła odnowienia w rozumieniu art. 506 k.c. i nie tworzyła nowego, odrębnego od zachowku zobowiązania pozwanego w stosunku do męża powódki. Ponieważ powódce jako synowej nie przysługuje prawo do zachowku po matce jej męża, nie przeszło na nią - zgodnie z art. 1002 k.c. - roszczenie o zachówek przysługujące jej nieżyjącemu mężowi, wobec czego nie może dochodzić roszczeń z tytułu zachowku objętych powyższą ugodą.

W skardze kasacyjnej opartej na obu podstawach powódka jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powołała przesłanki przedsądu przewidziane w art. 1, 2 i 4 k.p.c., wskazując, że „w sprawie pojawiło, na tle wykładni umowy z dnia 10 maja 2007 r., istotne zagadnienie prawne, różnie rozwiązywane w orzecznictwie, dotyczące charakteru ugody w rozumieniu art. 917 kc i sprowadzające się do pytania - czy ugoda może tworzyć nowy stosunek

zobowiązaniowy, czy też każda zmiana dokonana w ugodzie prowadzi tylko do nowacji, a jeśli ugoda zawiera postanowienia tworzące wierzytelność, która tylko w części obejmuje roszczenie o zachowek, to czy powstaje nowe zobowiązanie z nową wierzytelnością”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Jak wielokrotnie wskazywał Sąd Najwyższy, powołanie się skarżącego na przesłanki przedsądu przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. wymaga przedstawienia występującego w sprawie zagadnienia prawnego przez jego odpowiednie sformułowanie jako abstrakcyjnego pytania prawnego powstałego na tle określonego przepisu prawa, wskazanie kontrowersji i rozbieżnych ocen prawnych, jakie zagadnienie to wywołuje, wykazanie, że są to kontrowersje poważne, a zagadnienie jest istotne i ma charakter uniwersalny, a mimo to nie zostało rozwiązane przez Sąd Najwyższy, co jest konieczne do prawidłowego rozstrzygnięcia sprawy jak również dla rozwoju judykatury (porównaj między innymi postanowienia z dnia 10 maja 2001 r. II CZ 35/01, OSNC 2002/1/11 i z dnia 13 lipca 2007 r. III CSK 180/07, nie publ.).

Jeżeli natomiast skarżący odwołuje się do konieczności dokonania przez Sąd Najwyższy wykładni określonego przepisu ze względu na występujące na jego tle rozbieżności w orzecznictwie sądowym powinien określić w jakiej kwestii występują poważne wątpliwości interpretacyjne oraz przedstawić rozbieżne orzeczenia sądowe zapadłe w wyniku dokonania różnej wykładni przepisu, jak również wykazać, że zajęcie stanowiska w tym przedmiocie przez Sąd Najwyższy jest konieczne do prawidłowego rozstrzygnięcia sprawy oraz ujednolicenia orzecznictwa sądowego (porównaj między innymi postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2002 r. II CZ 102/02, z dnia 28 marca 2007 r. II CSK 84/07 i z dnia 8 lipca 2008 r. I CSK 111/08, nie publ.).

Analiza uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania prowadzi do oceny, że skarżąca- mimo obszerności uzasadnienia - nie wykazała powyższych okoliczności.

Przede wszystkim trzeba stwierdzić, że przedstawione przez nią zagadnienie nie jest istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1

pkt 1 k.p.c., lecz pytaniem o to, jak należy rozumieć ugodę zawartą w dniu 10 maja 2007 r., a w konsekwencji jak należało rozstrzygnąć rozpoznawaną sprawę. Uzasadnienie zawiera z jednej strony przedstawienie licznych orzeczeń Sądu Najwyższego i sądów powszechnych dotyczących rozumienia ugód, ich kwalifikacji oraz relacji ugody do umowy nowacyjnej, a także własne komentarze skarżącej w tym przedmiocie, przy czym należy podkreślić, że - wbrew jej twierdzeniom - orzeczenia te nie są rozbieżne i rozstrzygają ewentualne wątpliwości interpretacyjne art. 917 k.c. we wskazanych przez nią kwestiach. Powódka nie wyjaśniła także, czy i jaki wpływ na rozstrzygnięcie rozpoznawanej sprawy miałoby zajęcie przez Sąd Najwyższy po raz kolejny stanowiska w abstrakcyjnej kwestii charakteru ugody, jej stosunku do umowy nowacyjnej oraz tego, czy ugoda może tworzyć nowy stosunek zobowiązaniowy. Było to tym bardziej konieczne, że Sąd Najwyższy w sposób pośredni wypowiedział się już w kontekście art. 1002 k.c. co do ewentualnych skutków ugody z dnia 10 maja 2007 r., będącej przedmiotem sporu także w rozpoznawanej sprawie. Uczynił to w uzasadnieniu wyroku z dnia 28 kwietnia 2010 r. III CSK 143/09 (OSNC 2010/11/154), który skarżąca pominęła jak również nie wyjaśniła jaki wpływ na rozstrzygnięcie niniejszej sprawy mogłaby mieć dokonana przez Sąd Najwyższy wykładnia art. 917 k.c. we wskazanym przez nią zakresie.

Obszerne uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, w którym skarżąca szczegółowo przedstawiła okoliczności faktycznych sprawy, własne rozumienie ugody z dnia 10 maja 2007 r. i krytyczną ocenę stanowiska Sądów obu instancji w tym przedmiocie, stanowi powtórzenie uzasadnienia podstaw kasacyjnych i w istocie rzeczy zmierza do podważenia stanowiska prawnego jakie legło u podstaw zaskarżonego wyroku, co może być wystarczające jako uzasadnienie podstaw kasacyjnych, ale nie jest wystarczające jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, gdyż nie uzasadnia twierdzenia, że w sprawie wystąpiło istotne zagadnienie prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. ani potrzeba wykładni przepisu prawa, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.

Powódka nie wykazała też, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., nie przedstawiła bowiem

żadnych argumentów, które mogłyby prowadzić do oceny, iż w sprawie doszło do kwalifikowanego: oczywistego naruszenia prawa, widocznego od razu, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej bez potrzeby głębszej analizy oraz że w wyniku takiego naruszenia prawa zapadło w drugiej instancji orzeczenie oczywiście wadliwe (porównaj między innymi postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2002 r. I PKN 34/01, OSNP 2004/6/100 i z dnia 10 stycznia 2003 r. V CZ 187/02, OSNC 2004/3/49).

Z tych wszystkich względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu obowiązany jest brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 w zw. z art. 108 § 1, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.